

Lubelski

KURATORIUM
OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO
w Lublinie.

Nr I-3009/45.

Dnia 16 marca 1945 r.

**Sprawa: organizacja
roku szkolnego 1945/46.**

Po wznowieniu szkolnictwa powszechnego na terenie Okręgu Szkolnego Lubelskiego w dniu 1 września 1944 r. wytknięte zostały w planie pracy na rok szkolny 1944/45 dwa główne zadania:

- 1) wyrównanie w programie nauki strat i braków spowodowanych okupacją,
- 2) przygotowanie projektów sieci szkół zbiorczych dla stopniowego eliminowania z ośrodków wiejskich szkół I stopnia z klasami dwu i trzyletnimi.

W ciągu roku szkolnego zrealizowano wymienione zadania tylko częściowo. W niektórych powiatach jeszcze nie wszystkie szkoły zostały uruchomione, wobec czego liczba rejonów nieczynnych w stosunku do stanu sprzed 1.IX.1939 r. zwiększyła się wyraźnie. Poza tym wiele szkół rozpoczęło swą pracę w terminach późniejszych i nie zdążyło jeszcze uzupełnić zaległości w programie nauczania.

W związku z tym Kuratorium wysuwa na rok szkolny 1945/46 następujące zadania, jako wytyczne organizacji pracy w zakresie szkolnictwa powszechnego:

- 1) uruchomienie rejonów szkolnych nieczynnych,
- 2) wyrównywanie zaległości w programie nauki,
- 3) stopniowe eliminowanie z sieci szkolnej szkół I stopnia.

Wskazane zadania wymagać będą planowych i przemysłowych wysiłków, nie mniej jednak Kuratorium wyraża opinię, iż obecnie istnieją w Okręgu Szkolnym Lubelskim warunki, umożliwiające w dużym procencie wykonanie określonych wyżej zadań.

W zakresie likwidacji rejonów nieczynnych wystąpią trudności w obsadzie personalnej szkół, należy jednak przewidywać, iż dużo nauczycieli z województw wschodnich będzie mogło być powołanych do służby w naszym okręgu. Niezależnie od tego P. P. Inspektorowie Szkolni mogą przedstawić wnioski o zatrudnienie w szkolnictwie osób bez pełnych kwalifikacyj na zasadach stosowanych w br. szkolnym.

W zakresie programu nauki będą opracowane przez Wydział Programów i Reformy Szkolnictwa Ministerstwa Oświaty wskazania oraz instrukcje, które prawdopodobnie przed rozpoczęciem roku szkolnego 1945/46 doreczone zostaną P. P. Inspektorom Szkolnym. Gdyby jednak do tego czasu rzeczony instrukcje nie nadeszły, należy w dalszym ciągu stosować wskazania zawarte w uwagach do programu nauki w publicznych szkołach powszechnych, załączonych do okólników Kuratorium O. S. L. z dnia 15 września 1944 r. Nr I-759/44 i z dnia 23 września 1944 r. Nr I-971/44. Dla uzupełnienia braków w poszczególnych przedmiotach można stosować nieznaczne przesunięcia w planie godzin nauczania, z tym że podane we wzorze 1 i 2 „Wytocznych“ P. K. W. N. przykłady obowiązują tylko w szkołach, które w roku szkolnym 1945/46 dopiero wznawiają swą pracę po okresie okupacji niemieckiej po raz pierwszy.

Podstawą pracy w zakresie organizacji sieci szkolnej w powiecie będą projekty organizacji szkół, które kierownicy szkół powszechnych przedłożą P. P. Inspektorom Szkolnym w terminie do dnia 1 maja 1945 r. Zatwierdzone projekty należy zwrócić kierownikom szkół przed zakończeniem roku szkolnego 1944/45. Zestawienia powiatowe, po dokładnym sprawdzeniu podanych liczb nadesła P. P. Inspektorowie Szkolni do Kuratorium do dnia 15 maja 1945 r. Formularze projektów i zestawień liczbowych załącza się do niniejszego okólnika.

Ogólnym dążeniem w pracach nad organizacją szkolnictwa powszechnego w roku szkolnym 1945/46 będzie wprowadzenie programu szkoły III stopnia do możliwie największej liczby szkół II stopnia, zagęszczenie sieci szkół zbiorczych z podbudową szkół niepełnych o 1 i 2 nauczycielach, a w związ-

ku z tym — ograniczanie liczby szkół I stopnia. Ten typ szkoły z klasami dwu i trzyletnimi winien coraz bardziej zanikać. Dlatego przy zatwierdzaniu projektów organizacji szkół należy przestrzegać następujących wskazań:

- a) Tam, gdzie tylko liczby uczniów nie przekraczają norm obciążenia nauczyciela, określonych w „Wytycznych organizacji publicznych szkół powszechnych w r. szk. 1944/45”, wydanych przez Resort Oświaty P.K.W.N. w 1944 r. — tj. najwyżej 50 uczniów na 1 nauczyciela — stosować należy w szkołach II st. o 3 i 4 nauczycielach wskazania zawarte w ust. 4 str. 10 wymiennego zarządzenia Resortu Oświaty; zaznacza się jednocześnie, że podstawą obciążenia nauczyciela uczniami jest liczba dzieci uczęszczających do szkoły, a nie liczba dzieci w wieku obowiązku szkolnego w obwodzie (rejonie) szkolnym.
- b) Szkoły III stopnia w miastach, osadach i większych ośrodkach wiejskich oraz szkoły o 4 nauczycielach z programem szkół III stopnia traktować należy w zasadzie jako szkoły zbiorcze. Sąsiadujące z nimi szkoły I stopnia przekształcać należy na szkoły niepełne przez skierowanie dzieci roczników starszych do najbliższych szkół zbiorczych wg zasad określonych w ust. 1 i 2, str. 5 i 6 „Wytycznych” Resortu Oświaty z 1944 r., przestrzegając pilnie, aby tylko te dzieci, które uczeźszały co najmniej przez cztery lata do szkół o 1 nauczycielu, a pięć lat do szkół o 2 nauczycielach przechodziły do szkół zbiorczych. Jest to konieczne ze względu na długość drogi dziecka do szkoły, której pokonanie wymaga większego wysiłku fizycznego, czego nie można oczekiwać od dzieci najmłodszych. Ponadto należy unikać przeciążenia szkół zbiorczych i rezerwować w nich miejsca tylko dla dzieci klas najwyższych.

Aby ułatwić dzieciom ze szkół niżej zorganizowanych przechodzenie do szkół zbiorczych oraz do szkół wyższych typów, zalecą P. P. Inspektorowie Szkolni stosowanie przez nauczycieli douczania młodzieży. Douczanie winno być zorganizowane na zasadach określonych w okólniku Min. W.R. i O.P. z dnia 29 września 1938 r. Kuratorium zaznacza jednak, że douczanie, jako czynność nie objęta zakresem obowiązków służbowych nauczyciela, nie może być narzucane z urzędu.

Zatwierdzając projekty organizacji szkół na r. szk. 1945/46 przestrzegać będą P.P. Inspektorowie Szkolni zasady, aby nie przekraczać ogólnej liczby etatów z 1939 r. Gdyby jednak przeprowadzenie ustalonych na wstępie niniejszego pisma zadań nie dało się uskuteczyć bez przydzielenia szkołom dodatkowych etatów, należy dokonać warunkowego ich przydziału z tym, że uruchomienie etatów przydzielonych nastąpić będzie mogło po zatwierdzeniu projektów organizacji szkół przez Kuratorium. Przydzielając takie etaty należy uwzględnić w pierwszym rzędzie szkoły II stopnia, które mają warunki zorganizowania pracy wg programu szkoły III stopnia oraz szkoły przejmujące na siebie funkcje szkół zbiorczych.

Zwracając do Kuratorium zestawienia liczbowe z projektów organizacji szkół nadesła P.P. Inspektorowie Szkolni równocześnie mapy sieci szkolnej swoich powiatów w skali 1 : 100.000, sporządzone odręcznie na dołączonych do niniejszego pisma kalkach. Na szkicach zaznaczyć należy czarnym tuszem granice powiatu i gmin, najważniejsze osiedla, rzeki, drogi, koleje itp. Rozmieszczenie szkół uwidocznić należy kwadratami o boku 6 mm (w budynkach własnych — boki kwadratu wykreślić kolorem czerwonym, w budynkach wynajętych — jasno-zielonym). Jeżeli w danej miejscowości szkoła posiada lokale w budynku własnym i wynajętym, dwa boki przyległe kwadratu należy oznaczyć czerwono, dwa dalsze zielono. W polu kwadratu wpisać należy znak charakteryzujący szkołę wg następującego sposobu:

- 7 zb = szkoła zbiorcza o 7 nauczycielach,
- 4 III zb = szkoła zbiorcza o 4 nauczycielach realizująca program szkoły III stopnia,
- 1 III np = szkoła niepełna o 1 nauczycielu realizująca program szkoły III stopnia,
- 3 II pł = szkoła pełna II stopnia o 3 nauczycielach,
- 3 II zb = szkoła zbiorcza II stopnia o 3 nauczycielach,
- 2 I pł = szkoła pełna I stopnia o 2 nauczycielach,
- 4 III pł = szkoła pełna o 4 nauczycielach realizująca program szkoły III stopnia itd.

Rozmieszczenie szkół prywatnych oznaczyć należy kwadratami barwy niebieskiej.

Na tak sporządzonych mapach powiatu winny być uwidocznione wszystkie bez wyjątku publ. i pryw. szkoły po-

wszechne wg projektu na rok szkolny 1945/46. Dla miasta Lublina sporządzić należy plan w skali 1 : 20.000.

Celem starannego sporządzenia mapy należy powierzyć jej opracowanie uzdolnionej do tego sile biurowej, względnie odpowiednio kwalifikowanemu nauczycielowi. Kuratorium wyjedna za tę pracę dodatkowe zasiłki z Ministerstwa Oświaty na wnioski P. P. Inspektorów Szkolnych.

Podstawą do sporządzenia powiatowej mapy rozmieszczenia szkół będą mapki rejonów (obwodów) szkolnych w skali 1 : 20.000, które wraz z projektami organizacji roku szkolnego sporządzą kierownicy szkół przy współudziale grom nauczycielskich. Na mapkach rejonów (obwodów) szkolnych należy rozmieścić możliwie dokładnie i przejrzysto wszystkie wioski, kolonie i pojedyncze osiedla oddzielnie stojące, jak również zaznaczyć miejscowości przyległe bez względu na granice gmin czy powiatów. Rady Pedagogiczne winny wypowiedzieć się co do zaprojektowania organizacji rejonu (obwodu) szkolnego i wnioski swe zamieścić w arkuszu projektu organizacji szkoły na rok szkolny 1945/46.

Po sporządzeniu mapek obwodów (rejonów) szkolnych, należy sporządzić mapkę rozmieszczenia szkół w każdej gminie w skali 1 : 100.000. Sporządzeniem mapki gminnej winien zająć się kierownik szkoły, wyznaczony przez P. Inspektora, któremu poszczególne szkoły na terenie gminy przesyłają mapki swoich rejonów (obwodów) szkolnych. Mapki gminne wraz z mapkami pojedynczych rejonów (obwodów) szkolnych winny być przesłane P. P. Inspektorom Szkolnym do zatwierdzenia i oddania osobie, która sporządzać będzie mapę powiatu.

Mapki gminne dołącza P. P. Inspektorowie do mapy powiatowej, którą prześlą do Kuratorium, albo równocześnie z zestawieniem danych liczbowych z projektów organizacji szkół, albo też, gdyby ze względów technicznych nie było to możliwe, w terminie późniejszym, nie dalej jak do końca br. szkolnego. Do prac tych Kuratorium przywiązuje dużą wagę — stanowić będą one punkt wyjściowy do opracowania w przyszłości stałej sieci szkolnej w Okręgu Szkolnym Lubelskim.

Jednocześnie zarządza się na podstawie art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa zapisy dzieci ur. w latach od 1932 do 1938 włącznie do szkół powszechnych na rok szkolny 1945/46. Początek zapisów ustala się na dzień

1 kwietnia 1945 r. P. P. Inspektorowie Szkolni wydadzą w tej sprawie odpowiednie zarządzenia w porozumieniu z władzami samorządu terytorialnego.

KURATOR OKRĘGU SZKOLNEGO

(—) Fr. KRZEMIEN - OJAK

Otrzymują:

Załączników plik.

- 1) Inspektoraty Szkolne w Okręgu;
- 2) W. K. N. w Kuratorium,
- 3) W. OD. „
- 4) W. Og. „
- 5) W. II i III „
- 6) Ref. Wydz. I „

15/V gdańsk 2 prokuratura spawidła
16/V mowa prokuracji Krzemienia
16/1 spawidła ogólne
17/1 Krzemienia
18/V Biuro w sprawie

OBJAŚNIENIA

do projektu organizacji publicznej szkoły powszechnej na rok szkolny 1945/46.

Kierownik szkoły sporządza projekt organizacji szkoły w dwóch egzemplarzach i przesyła oba egzemplarze Inspektorowi Szkolnemu, w terminie do dnia 30.IV.1945 r. Po zatwierdzeniu Inspektor Szkolny zwraca Kierownikowi jeden egzemplarz.

Kartki, które nie powinny być wypełnione, zostały zakreskowane.

Jeżeli w tablicach 1, 3, 4, 8, 9 i 10 nie starczy wierszy poziomych, a w tablicy 5 rubryk pionowych, powiększamy tablice przez doklejenie paska papieru, który należy porubrykować.

Do tabl. 1. Wypełnia się na podstawie prowadzonej ewidencji dzieci w wieku szkolnym (metryki szkolnej).

Jeżeli miejscowość tylko w części należy do obwodu (rejonu), zaznaczamy to, pisząc za jej nazwą w nawiasie „część“, i wpisujemy dzieci, zamieszkałe tylko w tej części. Jeżeli miejscowość należy do sąsiedniego powiatu, nazwę powiatu wypisuje się za nazwą miejscowości w nawiasie.

W rubr. 2 należy podać odległość najdalej położonych domów w danej miejscowości od szkoły. Jeżeli szkoła mieści się w kilku punktach, należy obliczać odległość od budynku głównego.

W rubr. 7 określenie „inna szkoła“ odnosi się do wszelkich szkół za wyjątkiem publicznych szkół powszechnych.

W rubrykach 9 i 10 należy podać liczby dzieci, niezamieszczonych w rubrykach 5, 6, 7 i 8. Dzieci, którym odroczone obowiązek szkolny w roku szk. 1944/45 należy podać również w rubrykach 9 i 10.

Suma liczb w rubrykach 5, 6, 7, 8 i 10 winna się równać liczbie w rubr. 4.

Do tabl. 3. Wszystkie izby lekcyjne należy ponumerować. Wykazuje się te izby, które stanowią własność szkoły lub które są zapewnione do użytku szkoły na rok szkolny 1945/46. Przy każdej izbie szkolnej, której szkoła jeszcze nie posiada, zaznaczyć w nawiasie (projektowana). Sal specjalnych nie należy wykazywać.

O ile w izbach wiejskich wynajętych piec zajmuje stosunkowo dużo miejsca, należy od powierzchni podłogi izby lekcyjnej odjąć powierzchnię zajmowaną przez piec.

Do tabl. 5. W nagłówku tablicy należy wpisać kolejno, poczynając od pierwszej, wszystkie klasy (oddziały) zasadnicze i równoległe, np. I, II a, II b, III itd. Klasy (oddziały) łączone należy wypisać w rubrykach sąsiednich i zaznaczyć to w sposób podany w planach godzin (wariantach). W rubrykach pionowych wypisujemy dla każdej klasy liczby godzin nauki każdego przedmiotu w sposób podany w planach godzin.

Do tabl. 6. Podać liczbę nauczycieli, którzy faktycznie uczą, względnie będą uczyć w szkole; jeżeli więc na etacie szkoły jest nauczyciel będący na urlopie i zastępuje go nauczyciel kontraktowy, to uwzględnia się nie dwóch nauczycieli, a tylko tego, który uczy, i zalicza się go do kategorii „płatnych z etatów“. Liczby nauczycieli niekwalifikowanych w wierszu 7 nie należy wliczać do liczby w wierszu 8, gdyż są oni wliczeni do liczby w wierszu 3.

Do tabl. 7. Sposób wypełniania rubr. 5, np.: IV pol., Va arytm., VII rys., itp. Jeżeli nauczyciel będzie uczył wszystkich przedmiotów w klasie, pisać np. I a (nie wyszczególniając przedmiotów), jeżeli nauczyciel uczy wszystkich przedmiotów oprócz jednego, ew. dwóch, można pisać np. II b oprócz rel. itp.

Do tabl. 2, 8 i 9. Klasy zasadnicze i równoległe traktuje się razem.

W tabl. 2, wiersz 2 poziomy wypełnia się na podstawie danych, dostarczonych przez opiekunów klasowych.

W wierszu 3 poziomym zamieszcza się liczby uczniów, którzy prawdopodobnie zostaną na przyszły rok szkolny w tej samej klasie bądź z powodu niedostatecznych postępów, bądź też ze względu na to, że w danej klasie program przewiduje naukę 2 lub 3-letnią.

Liczby w wierszu 1. równają się sumie liczb w wierszach 2 i 3, tabl. 2.

W tabl. 2, w wierszu 4 poziomym będą powtarzały się liczby napisane już w wierszu 2 poziomym, z tą różnicą, że będą teraz umieszczone w innych rubrykach pionowych, mianowicie następnych.

Przykład: z I-ej do II-ej klasy będzie prawdopodobnie promowanych 40 dzieci. Liczbę 40 wpisujemy w wierszu 2 poziomym do rubryki klasy I-ej; tę samą liczbę 40 wpisujemy w wierszu 4 poziomym do rubryki pionowej, przeznaczonej dla klasy II-ej.

W tabl. 2, w wierszu 5 zamieszczamy uczniów, którzy prawdopodobnie opuszczą szkołę, np. z powodu przekroczenia wieku szkolnego, przejścia do innej szkoły itp. W wierszu tym nie należy zamieszczać uczniów, którzy kończą z wynikiem pomyślnym ostatnią klasę w szkole; uczniowie ci będą zapisani w wierszu 2 poziomym, w rubryce dla ostatniej klasy, jako promowani i w żadnym innym wierszu poziomym nie mogą być odnotowani powtórnie. Należy jednak w wierszu 5 w rubryce dla ostatniej klasy podać liczbę uczniów, którzy mimo nieosiągnięcia pomyślnego wyniku — prawdopodobnie opuszczą szkołę.

W tabl. 2, w wierszu 6 poziomym zamieszczamy w odpowiednich rubrykach pionowych liczby uczniów nowych, tj. takich, którzy nie uczęszczali jeszcze do danej szkoły. Jako nowych uczniów wpisuje się do klasy I dzieci nowego rocznika oraz z roczników starszych dzieci, które nie uczęszczały do szkoły i nie są przygotowane do klas wyższych, następnie do klas odpowiednich wpisuje się uczniów, którzy się uczą w r. szk. 1944/45 w innych publicznych szkołach powszechnych, lecz których przejście w r. szk. 1945/46 do danej szkoły można przewidywać. Nowych uczniów, zamieszkałych poza obwodem danej szkoły, wpisuje się dopiero po porozumieniu się z **kierownikiem odnośnej szkoły**, a to w tym celu, żeby nie liczyć jednego i tego samego ucznia w dwóch szkołach. Jeżeli uczeń przechodzi do danej szkoły z innej publicznej szkoły powszechnej, to w projekcie organizacji danej szkoły zamieszcza się go w wierszu 6 tablicy 2, oraz w rubrykach 2 i 5 tabl. 8, a w projekcie organizacji tej szkoły, z której przyszedł, zamieszcza się go w tablicy 2, ale w wierszu 5 poziomym oraz w rubryce 5 tabl. 9.

W tabl. 2, w wierszu 7 poziomym otrzymujemy liczby przez dodanie liczb wierszy poziomych 3, 4 i 6 i odjęcie od otrzymanej sumy liczb wiersza 5.

Rubryki 2, 3, 4 i 5 tabl. 8 oraz 1, 2, 3, 4 i 5 tabl. 9 wypełnia się po wzajemnym porozumieniu się kierowników odnośnych szkół.

Do tabl. 4. W kolejnych wierszach rubryki 1 wpisuje się projektowane na rok szkolny 1945/46 klasy rozpoczynając od pierwszej. Jeżeli z powodu znacznej liczby dzieci projektuje się równoległe klasy, to każdą z nich trzeba wypisać w oddzielnym wierszu dodając do cyfry rzymskiej, oznaczającej klasę, litery a, b, itd., np. II a, następnie III b itd.

W rubrykach 11, 12, 13 i 14 należy podać liczby godzin pracy nauczycielskiej.